
DALTONHANDBOEK

Openbare Daltonbasisschool de Spaarndammerhout

Revaleiland 1B
1014 ZG Amsterdam
Tel: 020 – 68 29 114
info@despaarndammerhout.nl

Inhoud

Voorwoord	4
Over onze school.....	5
Hoofdstuk 2: Waar de Spaarndammerhout voor staat.....	6
2.1 Missie en visie.....	6
2.2 Een stukje Daltongeschiedenis.....	7
2.3 Van drie principes naar vijf kernwaarden	8
2.4 De kernwaarden van het Daltononderwijs	9
Hoofdstuk 3 Zelfstandigheid en zelfredzaamheid.....	11
3.1 Leerling niveau	11
3.2 Leerkrachtniveau	13
3.3 Schoolniveau	13
3.4 Weektaak.....	13
Hoofdstuk 4 Vrijheid en verantwoordelijkheid.....	16
4.1 Leerling niveau.....	16
4.2 Leerkrachtniveau	19
4.3 Schoolniveau:	19
Hoofdstuk 5 Samenwerken	19
5.1 Leerling niveau.....	20
5.2 Leerkrachtniveau	20
5.3 Schoolniveau	21
Hoofdstuk 6 Reflectie.....	21
6.1 Leerling niveau:	22
6.2 Leerkrachtniveau:	22
6.3 Schoolniveau:	23
6.4 portfolio – eigenaarschap en persoonlijke ontwikkeling:	23
6.4.1. Ontwikkeling van het portfolio.....	24
Hoofdstuk 7 Effectiviteit en doelmatigheid.....	26
7.1 Leerling niveau:	26

7.2	Leerkrachtniveau:.....	26
7.3	Schoolniveau:	27
Hoofdstuk 8	Borging – afspraken – de dalton coördinator	28
8.1	Dalton coördinator	28

Voorwoord

Voor u ligt het Daltonhandboek van openbare Daltonschool de Spaarndammerhout. Onze school is een van de scholen van de Stichting Amsterdam West binnen de Ring. De scholen binnen ons bestuur werken aan goed en eigentijds onderwijs.

In dit verslag kunt u lezen op welke wijze onze basisschool de Daltonprincipes geïntegreerd heeft in haar onderwijs.

Openbare Daltonschool de Spaarndammerhout is sinds schooljaar 2013/2014 gestart met het aanbieden van Daltononderwijs en in 2017 hopen we daarvoor officieel gecertificeerd te worden. De Daltonvisitatie, die in november 2017 zal plaatsvinden, heeft de school opnieuw uitgedaagd tot zelfreflectie. Met enige trots vermelden wij u dat de voorbereidingen op de visitatie, die wij met ons voltallig team hebben getroffen, geheel volgens Daltonprincipes verlopen is:

- o Aan dit verslag is samen gewerkt;
- o Er is in teamverband geëvalueerd en gereflecteerd op de uitwerking van de Daltonkernwaarden bij ons in school;
- o Het gehele team heeft verantwoordelijkheid genomen;
- o Onze kinderen spelen dagelijks een grote rol in het uitdragen van Dalton; door hen wordt dagelijks volgens Daltonprincipes aan taken gewerkt.

Namens ons voltallig team en de kinderen, wensen wij u veel leesplezier.

Over onze school

De Spaarndammerhout is sinds oktober 2014 gevestigd in de Houthaven, een nieuw, modern gebouw waarin ook een protestantschristelijke basisschool, een kinderdagverblijf, een peuterspeelzaal, naschoolse opvang en buitenschoolse opvang gehuisvest zijn. Verder beschikt het gebouw over een grote gymzaal waar alle groepen gebruik van maken. De zaal wordt ook gebruikt voor naschoolse activiteiten die regelmatig aangeboden worden binnen de school.

In oktober 2017 zijn er ongeveer 180 kinderen ingeschreven op de Spaarndammerhout. Zij zijn verdeeld over vier kleutergroepen, een groep 3, een groep 4, een groep 5, een groep 6 en een groep 7/8. Voor alle groepen geldt dat er voldoende ruimte is voor kinderen die in de Spaarndammerbuurt of in de nieuwe wijk in de Houthavens wonen, of daar naartoe verhuizen. De populatie van de Spaarndammerhout is kleurrijk en een afspiegeling van de populatie van de buurt.

In november 2017 hoopt de Spaarndammerhout gecertificeerd te worden als Daltonschool. Het overgrote deel van de huidige leerkrachten zijn in het bezit van het Dalton certificaat. Nieuwe leerkrachten zijn bezig om hun certificaat Daltonleerkracht te behalen. Een aantal leerkrachten heeft een plus certificaat, omdat zij al beschikten over een certificaat Daltonleerkracht. Er zijn de laatste jaren meerdere nieuwe leerkrachten begonnen bij ons op school. Nieuwe leerkrachten worden begeleid door ervaren leerkrachten van de Spaarndammerhout en ingewerkt in de werkwijze. Wij vinden het belangrijk dat alle leerkrachten vanuit dezelfde visie werken en dat er een doorgaande lijn zichtbaar is in de school. De kijkwijzer is hierbij een van de middelen die we inzetten om leerkrachten te ondersteunen en begeleiden.

De Spaarndammerhout heeft in juni 2017 twee gecertificeerde Dalton-coördinatoren, Minke van der Pal-Schuijt en Femke van der Graaf. Minke en Femke werken nauw samen met de directeur, Gerard Prenger, en met het team van leerkrachten op de Spaarndammerhout.

Hoofdstuk 2: Waar de Spaarndammerhout voor staat

2.1 Missie en visie

Voor alle openbare scholen van AWBR is één algemene missie geformuleerd. Deze luidt als volgt: “Het waarborgen en stimuleren van kwalitatief goed, eigentijds, buurtgericht openbaar basisonderwijs voor iedereen, waarin veel aandacht is voor samenleven en werken.”

Op onze kleurrijke school vinden we het belangrijk dat iedereen zich welkom en veilig voelt, dat kinderen met plezier naar school gaan, dat zij zich ten volste kunnen ontwikkelen en dat talenten tot bloei komen.

Wij streven naar een school waar respect voor jezelf en de ander centraal staat. Wij willen dat kinderen straks sterk, competent en zelfbewust de wereld in gaan. In de maatschappij van nu wordt er steeds meer een beroep gedaan op vaardigheden zoals: zelfstandig zijn, goed kunnen samenwerken, verantwoordelijkheid nemen, kunnen reflecteren op je eigen handelen en keuzes. Binnen ons Daltononderwijs ontwikkelen we deze vaardigheden.

Een kind dat zichzelf en anderen respecteert, initiatief neemt, proactief is, verantwoordelijkheid kan nemen en verantwoording kan vragen en afleggen, is een kind met een democratische, ondernemende grondhouding. Een kind met lef!

Op de Spaarndammerhout werken wij aan persoonlijkheidsontwikkeling door het stellen van ik-doelen.

Daltonkinderen leren zichzelf en de wereld om hen heen goed kennen; ze weten wat ze waard zijn en kunnen goed omgaan met keuzes en verantwoordelijkheid. Op de Spaarndammerhout vullen we dit op de volgende manier in:

Zelfstandigheid:

- Kinderen krijgen de ruimte om op hun eigen niveau te werken.
- De leerkracht zet de onderwijsleertijd, middelen en instructie zo efficiënt mogelijk en op maat in; zelfstandig werken als het kan, samenwerken als dat wenselijk is.

Samenwerken:

- Kinderen leren samen te werken zodat er wederzijds respect ontstaat.

Verantwoordelijkheid:

- Kinderen leren verantwoordelijk te zijn voor het materiaal en het werk.
- Kinderen leren zelf te plannen door middel van een weektaak.

Reflectie:

- Kinderen leren om zelf kritisch te kijken naar het eigen leerproces en formuleren leerdoelen. Zo ontstaat eigenaarschap.
- Kinderen leren om zelf kritisch te kijken naar zichzelf en formuleren doelen gericht op persoonlijkheidsontwikkeling, de ik-doelen zodat de kinderen het maximale uit zichzelf halen.
- Kinderen gaan met hun leerkracht in gesprek over de gestelde doelen en bereiden samen het oudergesprek voor.
- Kinderen laten in een portfolio zien hoe ze werken aan de doelen en beschrijven de persoonlijke ontwikkeling. Dit wordt aan de ouders gepresenteerd tijdens een portfoliogesprek. De kinderen zijn gespreksleider en de leerkracht heeft een begeleidende rol.

Deze vaardigheden dragen bij aan de ontwikkeling van de mens zonder vrees, de mens met lef, die wij voor ogen hebben.

Hoe er op de Spaarndammerhout gewerkt wordt vindt u in dit Dalton handboek.

2.2 Een stukje Daltongeschiedenis

Het Daltononderwijs bewijst al honderd jaar lang haar waarde. De onderwijsvorm is gebaseerd op de ideeën van de Amerikaanse pedagoge Helen Parkhurst. Haar ideeën over individuele en niet klassikale ontplooiing van kinderen baseerde zij op haar ervaring als leerkracht.

Helen Parkhurst (1886-1973)

René Berends en Hans Wolthuis (2014)

In 1905 werkt Parkhurst op schooltjes met slechts één klas. Daar kreeg zij te maken met veertig kinderen verdeeld over acht leerjaren. Vanzelfsprekend was 'normaal lesgeven' volstrekt onmogelijk. Daarom koos zij voor een aanpak met een gedeelte zelfstudie. Zij overlegde met de kinderen over wat hun eigen verantwoordelijkheid zou kunnen zijn en de rol van de leerkracht. Een en ander werd vervolgens schriftelijk vastgelegd in een soort van contract: de taak. De kinderen beloofden bij dit contract dat zij aan hun taak zouden werken en die op tijd af zouden hebben.

Helen Parkhurst beloofde de kinderen hulp te bieden indien dit noodzakelijk was. In eerste instantie ging het Helen Parkhurst dus om praktische oplossingen om de efficiëntie van het onderwijs te verhogen. In die situatie was zelfstandig werken noodzakelijk, maar al snel raakte ze ervan overtuigd dat deze aanpak voor alle kinderen goed was. Tussen 1913 en 1915 werkte Parkhurst in Italië met de beroemde pedagoge Montessori en kregen haar ideeën een pedagogische grondslag.

Enkele jaren later legde zij haar visie op onderwijs vast in het boek: 'Education on the Dalton Plan' (1922). Later werden haar ideeën toegepast in de 'State Highschool' in Dalton, Massachusetts. Naar deze plaats is het Daltononderwijs genoemd.

Nu, ruim een eeuw later, gebruikt de Spaarndammerhout deze ideeën van Parkhurst voor een eigentijdse en effectieve invulling van ons Daltononderwijs. De maatschappij verandert en wij vinden het belangrijk om hierop in te spelen. Daarom willen we kinderen vaardigheden meegeven waarmee ze zichzelf steeds verder kunnen ontwikkelen. Deze vaardigheden, ook wel '21st century skills' genoemd, zijn: samenwerken, communicatie, creativiteit, ICT-geletterdheid, sociale- en culturele vaardigheden, kritisch denken en probleemoplossend vermogen. Wij houden ons op de hoogte van de nieuwste literatuur en op dit moment staat het boek 'Focus op Dalton' van René Berends en Hans Wolthuis (2014) centraal.

2.3 Van drie principes naar vijf kernwaarden

De Nederlandse Daltonidentiteit was altijd gebaseerd op drie principes. Onderwijs en dus ook Daltononderwijs is constant in ontwikkeling. De veranderingen op het gebied van ontwikkelingspsychologie en didactische en maatschappelijke inzichten hebben in 2012 geleid tot een kritische bezinning op de Daltonuitgangspunten. Hieruit zijn vijf nieuwe kernwaarden ontwikkeld die hieronder kort beschreven staan.

In de daltondriehoek zijn de uitgangspunten te vinden die als leidraad dienen voor ons onderwijs. Verantwoordelijkheid nemen en geven en vertrouwen vragen en schenken zijn onlosmakelijk verbonden met het afleggen van verantwoording en het vragen van verantwoording aan anderen.

Vertrouwen schenken-vragen

We vertrouwen erop dat kinderen willen leren, dat ze goede keuzes kunnen maken, dat ze kunnen samenwerken en kunnen organiseren. Dat betekent voor de school, dat we kinderen serieus nemen en ze dat vertrouwen moeten schenken.

Verantwoording afleggen-vragen

Kinderen leggen verantwoording af over de taken die in vrijheid zelfstandig en/of in samenwerking uitgevoerd moeten worden en leerkrachten begeleiden dit proces. Daardoor leren kinderen reflecteren op de wijze waarop er gewerkt is en op de resultaten van het werk. Dat afleggen van verantwoording gaat dus niet alleen over het eindproduct van het leren, maar ook over het leerproces zelf. In het Daltononderwijs wordt verwacht van de leerkracht zowel vooraf als achteraf.

Verantwoordelijkheid geven-nemen

Het vertrouwen in de kinderen vormt de basis voor het geven van verantwoordelijkheden. De kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen voor bijvoorbeeld het eigen leren, voor de schoolomgeving, voor de medekinderen, uiteindelijk zelfs voor de maatschappij. Daltononderwijs wil kinderen uiteindelijk opvoeden tot positieve, democratische, verantwoordelijke medeburgers; "Mensen zonder vrees" (Helen Parkhurst).

2.4 De kernwaarden van het Daltononderwijs

Vrijheid en verantwoordelijkheid

'Freedom and responsibility together perform the miracle'

Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en eigen wegen te vinden. Vrijheid in het daltononderwijs betekent de gelegenheid krijgen om taakwerk zelf te organiseren. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de tijdslimiet, de werkafspraken en de schoolafspraken vormen de grenzen waarbinnen de kinderen hun vrijheid leren te gebruiken. Een kind leert verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving te dragen, als zijn omgeving hem daarvoor de ruimte en mogelijkheden biedt. Door kinderen meer vrijheid te bieden kunnen zij eigen keuzes maken en een actieve leerhouding ontwikkelen. Het is de taak van de leerkracht om ieder kind een structuur te bieden om vrijheid binnen grenzen te leren hanteren. Kinderen krijgen de ruimte om te ontdekken en experimenteren, maar worden ook tegelijkertijd geconfronteerd met de relatie tussen wat zij doen en wat dat oplevert. Dat is voor kinderen een geleidelijk leerproces, waarin zelfkennis en zelfinschatting een grote rol spelen.

Zelfstandigheid

'Experience is the best and indeed the only real teacher'

Zelfstandig leren en werken op een Daltonschool is actief leren en werken. Zelfstandigheid kan alleen ontwikkelen als voldoende vrijheid en verantwoordelijkheid wordt geboden. Een leerling wil doelgericht werken aan een taak of opdracht is in staat om indien nodig tijdens dit leerproces hulp te zoeken. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van de kinderen. Om later als volwassene goed te kunnen functioneren moet een leerling leren beoordelen welke beslissingen hij/zij moet nemen en wat de gevolgen daarvan zijn. De keuzevrijheid dwingt een kinderen tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hem effectief en verantwoord zijn.

Samenwerking

'The school functions as a social community'

Een Daltonschool is een leefgemeenschap waar kinderen, ouders, personeel op een natuurlijke en gestructureerde wijze samen leven en werken. Een daltonschool is ook een leeromgeving waar kinderen en leerkrachten iets van en met elkaar leren. Doordat kinderen samen met leerkrachten en andere kinderen aan hun leertaken werken, leren zij met elkaar om te gaan en leren zij dat zij elkaar kunnen helpen. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen verdiept het leren. Samenwerken is iets dat net als alle andere vaardigheden geleerd en geoefend moet worden.

Effectiviteit en doelmatigheid

'Dalton is een efficiency measure'

Het Daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Wij streven ernaar te differentiëren, zodat alle kinderen zoveel mogelijk datgene wat zij moeten leren, krijgen op de manier die het beste bij hen past. Als kinderen een taak krijgen, waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en die zij in vrijheid zelf plannen en uitvoeren, het onderwijs dan veel effectiever is dan het stilzit- en luisteronderwijs. Wij richten de leertijd zo efficiënt mogelijk in, met als doel te zorgen dat de kinderen aan het werk zijn en geholpen/begeleid kunnen worden door elkaar en/of door de leerkracht. Parkhurst maakt in haar Dalton Plan van kinderen als het ware kleine ondernemers, die verantwoordelijkheid leren dragen voor het schoolwerk, hun eigen werk, dat ze in vrijheid uitvoeren.

Reflectie

'I would be the first to hear welcome criticism'

Reflectie en evaluatie, nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is op een Daltonschool belangrijk. Eigenaarschap en verantwoordelijkheid worden bereikt door vooruit en terug te kijken. Het 'leren leren' van het kind wordt gestimuleerd. Leren wordt uitdagender wanneer het kind inzicht krijgt in het niveau van bekwaamheid. Reflectie vergroot de zelfstandigheid van het kind. We kijken regelmatig met de kinderen terug naar de processen en de producten. Daarbij is het noodzakelijk dat doelen duidelijk zijn voor de leerling. Wij leren de kinderen te reflecteren op het eigen handelen. Hiertoe stellen kinderen zich de volgende vragen.

- Hoe is het werk gegaan?
- Snap ik het?
- Hoe leer ik het best?
- Waar ben ik trots op?
- Wat vind ik nog lastig?

Het reflecteren vindt plaats in gesprekjes met de leerkracht en klasgenoten, aan de hand van het werk op de weektaak. Ook de leerkrachten reflecteren stelselmatig op hun eigen handelen/ eigen onderwijspraktijk.

Borging

'De zesde kernwaarde'

De afspraken die wij met elkaar maken, komen regelmatig terug. Wat is belangrijk, is het nog zo als wij afgesproken hebben? Dit gebeurt op teamniveau en op klassenniveau. Hiervoor hebben wij regelmatig gesprekken met groepen, individuele kinderen, team en leerkrachten onderling. Daltonscholen borgen hun kernwaarden door middel van een planmatige zelfevaluatie en visitatie. De Nederlandse Dalton Vereniging geeft licenties en certificaten af aan instituten, scholen en personen als zij er blijk van geven de kernwaarden op goede wijze in de praktijk vorm en inhoud te hebben gegeven. Tot slot geeft een stuk borging inzicht in de doelen en behaalde resultaten.

Hoofdstuk 3

Zelfstandigheid en zelfredzaamheid

Op de Spaarndammerhout vinden we het belangrijk dat kinderen leren zelfstandig te zijn. Zowel zelfstandig werken als zelfstandig leren is belangrijk. Wij willen de kinderen onafhankelijk, zelfstandig en verantwoordelijk maken voor hun eigen leerproces. De leerkracht heeft hierin de rol als coach en begeleider, met als uitgangspunt: 'leer mij het zelf te doen'. De leerkracht houdt in de gaten welke hoeveelheid zelfstandigheid een kind aan kan en waar hij/zij hulp of ondersteuning van een klasgenoot of de leerkracht nodig heeft.

3.1 Leerling niveau

Op de Spaarndammerhout zijn de ontwikkel- en persoonlijke leerdoelen inzichtelijk gemaakt voor de kinderen. Vanaf groep 1 zijn de doelen zichtbaar op een plek in het lokaal. De kinderen op de Spaarndammerhout plannen op een eigen weektaak en nemen zo initiatief om leerdoelen te bereiken. Bij het plannen wordt gebruik gemaakt van de dagkleuren. Vanaf groep 3 kunnen kinderen zelf bepalen of ze instructie nodig hebben, in overleg met de leerkracht. De kinderen leren hulp te vragen aan klasgenoten of aan de leerkracht of maken gebruik van hun eigen blokje.

Er is ruimte voor zelfstandig werken in de groepen omdat hier binnen de school afspraken over gemaakt zijn. De doorgaande lijn binnen de school is hierbij belangrijk. Hieronder een overzicht van de verschillende hulpmiddelen voor het bevorderen van de zelfstandigheid.

Dagkleuren:

Elke dag van de week heeft een andere kleur. Deze kleuren zijn van groep 1 tot en met 8 hetzelfde. De dagkleuren helpen de kinderen bij het plannen van de weektaak. Vanaf midden groep 3 kleuren de kinderen de afgemaakte opdrachten ook af in de dagkleuren.

Dagritme:

In groep 1/2 wordt gebruik gemaakt van dagritmekaarten, waarop de plaatjes van de activiteiten van de dag staan. Op deze manier weten de kinderen wat er per dag op de planning staat. Het biedt ze structuur en houvast en zorgt ervoor dat ze de dag zelfstandig kunnen voorspellen en zich meer zelfstandig kunnen bewegen.

In groep 3 t/m 8 hangt de planning, in de vorm van het kwartiertjes rooster, op het bord. Er wordt vermeld welke instructie wanneer gegeven wordt. Als er geen instructiekaartje hangt werken de kinderen aan de weektaak. De leerkracht geeft van eventueel verlengde instructie of loopt service rondes. Met behulp van de weektaak kijken kinderen of ze mee moeten/kunnen doen met de instructie. Tevens staat er op de weektaak of er samengewerkt kan worden tijdens de verwerking.

Uitgestelde aandacht:

In alle groepen leren de kinderen omgaan met uitgestelde aandacht.

Er wordt gewerkt met een stoplicht. Deze stoplichten zijn op verschillende manieren terug te vinden in de klas. De betekenis van de kleuren is voor iedere groep hetzelfde.

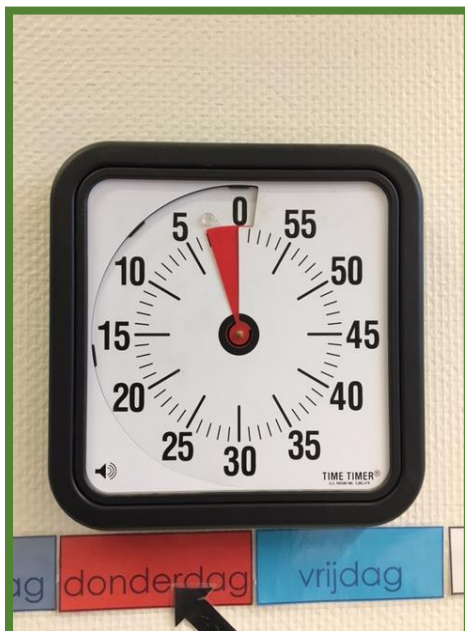
- Rood: stil (niet praten), de leerkracht is niet beschikbaar.
- Oranje: zachte stem/fluisteren (rekening houden met elkaar), de leerkracht is niet beschikbaar
- Groen: zachte stem/fluisteren, de leerkracht is beschikbaar en loopt rondes.

In iedere groep wordt gebruik gemaakt van een timetimer om aan te geven hoe lang activiteiten duren.

De kinderen in groep 1 en 2 leren omgaan met uitgestelde aandacht met behulp van een bloemenketting, die met name tijdens instructiemomenten door de leerkracht wordt gedragen. Wanneer de leerkracht deze ketting om heeft, weten de kinderen dat ze de leerkracht niet kunnen en mogen storen. In de groepen 1 en 2 leren de kinderen om een probleem 'zelf op te lossen', of een hulpvraag te stellen aan een andere leerling.

Tijdens de instructies is de leerkracht niet beschikbaar voor vragen. Wanneer een kind toch hulp nodig heeft, maakt het gebruik van hun eigen blokje (vanaf groep 3). Het groene rondje betekent 'je mag mij om hulp vragen'. Met het rode rondje geef je aan 'je mag mij niet storen' en met het vraagteken geeft het kind aan 'ik heb een vraag voor de leerkracht'. Indien dit het geval is, gaan zij door met het werk op hun weektaak. Als de leerkracht klaar is met de instructiegroep, maakt hij een rondje door de klas om kinderen te begeleiden.

De kinderen van groep 3 t/m 8 kijken hun werk zelf na op aparte nakijkplekken. Vervolgens verbeteren ze het werk waarna ze het inleveren. De leerkracht controleert het werk van de kinderen.

3.2 Leerkrachtniveau

Iedere leerkracht maakt gebruik van hulpmiddelen om de zelfstandigheid van de kinderen te vergroten. Tevens moeten de materialen makkelijk te pakken en op te bergen zijn. Er is ruimte gecreëerd voor zelfstandigheid door het werken met verschillende werkplekken. De gangen en leerpleinen worden benut en de leerkracht geeft de kinderen de vrijheid op de gangen of het leerplein te werken.

De volgende voorwaarden zijn zichtbaar in de klas:

Weektaak, stoplicht, time-timer, blokje/ ketting voor uitgestelde aandacht, koptelefoons, schoolregels, klassenafspraken, plekken voor zelfstandig werken, nakijkplekken, dag- en weekplanning, handelingswijzers, maatjesbord, leerkrachtenbord, instructietafel, keuzewerkkast, inleverkast/plek en tot slot: de leerkracht als rolmodel en coach.

De kinderen worden gestimuleerd in het nemen van initiatieven door gebruik te maken van een dag/weektaak. De kinderen zijn zelf verantwoordelijk voor de weektaak maar krijgen van de leerkracht de ruimte om hier zelfstandig aan te werken. Er wordt regelmatig geëvalueerd op het werk zodat de kinderen gemotiveerd worden en blijven. Een veilig klassenklimaat stimuleert de kinderen tevens om initiatieven te nemen en te tonen.

De tijd dat kinderen zelfstandig mogen werken is zichtbaar op de weektaak en of op de dagplanning op het bord. Er zijn op de weektaak verschillende keuzemogelijkheden opgenomen en er wordt een doel gesteld per week. Het doel wordt bepaald door de leerling, eventueel in samenwerking met de leerkracht.

3.3 Schoolniveau

Binnen de Spaarndammerhout zijn verschillende vakgroepen waaraan leerkrachten deelnemen. De vakgroep sluit aan bij de interesses of talenten van de leerkrachten. Om de talenten van leerkrachten te kunnen ontwikkelen is er mogelijkheid tot (bij)scholing. Het initiatief kan vanuit de leerkracht komen of op schoolniveau worden bepaald. Het team volgt ook gezamenlijke scholing. Verder is er ruimte om nieuwe ideeën en acties uit te proberen in de klas.

3.4 Weektaak

Groep 1/2

Vanaf groep 1 werken de kinderen met een persoonlijke weektaak. Alle kleuters hebben een eigen weektaak. De hoeveelheid taken die het kind plant, heeft te maken met wat het kind aankan.

De in te plannen taken bestaan onder andere uit een taal- en/of rekentaak, een samenwerktaak, een knutselactiviteit, een letteractiviteit, een computeropdracht of een 'eigen leerdoel'. De leerkracht kiest de taken die hij of zij op dat moment nodig vindt en zorgt dat de taken gedifferentieerd zijn.

De 'vaste' taken worden op maandag uitgelegd, waarna de kinderen de taken op de weektaak kunnen plannen. Wanneer een kind werkt aan een persoonlijk leerdoel of aan een extra taak, wordt dit ook gepland. De kinderen plannen de taken d.m.v. symbolen die op de weektaak worden geplakt. Als het taakje af is, voegen ze onder de taak een evaluatieplaatje toe. Zo kan de leerkracht zien dat de taak af is en hoe het taakje is gegaan. Het doel van de weektaak bij kleuters is voorbereiden op het werken met de weektaak die in groep 3 gebruikt wordt.

Groep 3

Als de kinderen in groep 3 komen, zijn ze gewend aan de weektaak van groep 2. Om daar op aan te sluiten beginnen we in groep 3 met een dagtaak. Het doel van deze dagtaak is dat de kinderen weten welke taken er aan bod komen op welk moment en dat er taken zijn die ze zelf mogen plannen.

Aan de hand van pictogrammen kunnen de kinderen zien welke les ze moeten maken en welke bladzijde. Aan het begin van het jaar krijgen de kinderen elke dag een nieuwe dagtaak. Dit is om de kinderen te laten wennen aan de uiteindelijke weektaak, die midden groep 3 in gebruik wordt genomen.

Weektaak van:

woensdag	taak	Blz.	af
	t	26,27,28	
	VII t	25	
	Schrijven		
		54,55	
	Rekenen	31,32	
	Veilig en vlot		

Vrij-keuze-werk	computer	plannen	Lezen	Veilig en vlot	klikklakboekje	kleuren
-----------------	----------	---------	-------	----------------	----------------	---------

Hoe ging het deze week?	
Wat ging er goed?	

Na de herfstvakantie werken de kinderen in groep 3 met een weektaak. Op deze weektaak is meer ruimte om zelfstandig te plannen wanneer de kinderen welke taak gaan maken.

Op deze weektaak krijgen staat ook een maatjestaak, keuzewerk, een leeswerkje en een rekenwerkje. De kinderen plannen zelf in op welke dag ze werken aan deze taken.

In het voorjaar krijgen de kinderen, die goed en zelfstandig met de weektaak werken, een weektaak die ze volledig zelfstandig kunnen plannen. Deze weektaak sluit aan op de weektaak die gebruikt wordt in de groepen 4 t/m 8. De doelen staan nog niet vermeld op de weektaak. Dit om het overzichtelijk te houden voor de kinderen.

We gebruiken pictogrammen om de taken te verduidelijken. Dit doen we, omdat niet alle kinderen in groep 3 goed kunnen lezen.

Bij groep 3 zetten we nog geen doel op de weektaak omdat nog niet alle kinderen kunnen lezen. De doelen worden zichtbaar gemaakt op het bord in de klas.

Bij de weektaak staan smileys. 1 smiley betekent dat het kind het werk alleen maakt, 2 betekent dat het kind samen mag werken, een blauwe smiley betekent dat het kind eerst de uitleg van de leerkracht moet volgen, voor het werk gemaakt mag worden.

Groep 4 tot en met 8

De leerkracht

- Bovenaan de weektaak vul je het weeknummer in.
- Je kleurt de hokjes van de instructie in met de juiste dagkleur en schrijft de eerste 2 letters van de dag erin. Geen instructie voor de les is geen kleurtje
- Je vult de taken in van rekenen
- Je vult de doelen van de lessen in onder het kopje doel. Ook voor de lessen waar je geen instructie voor geeft.
- Je vult per les de blz. in. Als ze een aantal sommen moeten maken staat dit er tussen haakjes bij: blz. 53 (1, 2)
- Je kleurt de doelen in de kleur van de dag, bij de lessen die verplicht zijn voor alle kinderen. Deze les mogen de kinderen niet van tevoren maken.
- Lessen die verplicht zijn, maar al wel van tevoren gemaakt kunnen worden die arceer je bij de doelen.

De kinderen

Maandag

- De kinderen schrijven hun naam, ze kleuren het hokje met de kleur van de dag in dat ze hun maatjestaak doet en wat ze dan gaan doen. Ze vullen het ik-doel van de week in.
- Kinderen kleuren bij de wekdagen de dag dat ze de les gaan maken.
- 1 keer per week werken de kinderen aan een eigen leerdoel. Zij schrijven dit doel in de weektaak onder het doel op.
- Ze kleuren op welke dag ze aan hun periodedoel werken en tekenen deze af als ze het hebben gedaan.
-

Gedurende de week

- Als de kinderen een les hebben gemaakt kruisen zij deze af op de dag dat zij hem gemaakt hebben. Mocht dit een andere dag zijn, dan gepland kan dit ook.
- Onder het kopje reflectie zetten de kinderen een rondje om het duimpje omhoog als ze het begrepen hebben. Als ze het nog moeilijk vinden zetten ze een rondje om het duimpje omlaag.
- Onder het kopje met wie, schrijven ze op met wie ze de les hebben gemaakt. (als ze hebben samen gewerkt, anders niet)
- Aan het eind van de week schrijven de kinderen bij de weekreflectie op of hun eigen leerdoel gelukt is en waarom.

- Bij leeskilometers vullen de kinderen gedurende de week in hoeveel blz. zij lezen. Aan het eind van de week tellen zij deze bij elkaar op.

Niveau	St.	Leeswijze	Leesplan	ma	di	wo	do	vr	za	zo	toelichting	toelichting
Niveau 1	1	1.1	1.1.1	1.1.1.1								
	2	1.2	1.2.1	1.2.1.1								
	3	1.3	1.3.1	1.3.1.1								
	4	1.4	1.4.1	1.4.1.1								
	5	1.5	1.5.1	1.5.1.1								
Niveau 2	1	2.1	2.1.1	2.1.1.1								
	2	2.2	2.2.1	2.2.1.1								
	3	2.3	2.3.1	2.3.1.1								
	4	2.4	2.4.1	2.4.1.1								
	5	2.5	2.5.1	2.5.1.1								
Niveau 3	1	3.1	3.1.1	3.1.1.1								
	2	3.2	3.2.1	3.2.1.1								
	3	3.3	3.3.1	3.3.1.1								
	4	3.4	3.4.1	3.4.1.1								
	5	3.5	3.5.1	3.5.1.1								

Hoofdstuk 4 Vrijheid en verantwoordelijkheid

De kernwaarden, zoals beschreven in paragraaf 1.4 vormen de leidraad bij het vormgeven van ons onderwijs op de Spaarndammerhout. Vrijheid in Daltononderwijs is de gelegenheid krijgen om het werk zelf te organiseren.

4.1 Leerling niveau

Keuzevrijheid

Na het gezamenlijk inplannen van de weektaak zijn onze kinderen, buiten de gezamenlijke instructie-momenten om, vrij om te werken aan de weektaak. Vrijheid zien we terug in de keuzevrijheid van:

- **Wanneer en in welke volgorde er geleerd wordt**

Tijdens het zelfstandig werken kunnen de kinderen kiezen wanneer er gewerkt wordt aan een bepaald vak. Op de taak staan een aantal verplichte onderdelen. Kinderen mogen daarbij echter zelf kiezen in welke volgorde de taken uitgevoerd worden.

- **Hoe er geleerd wordt en met welke hulpmiddelen**

Voor sommige vakken zijn concrete materialen beschikbaar. Ook kan de computer worden ingezet om extra te oefenen met leerstof

- **Of er alleen gewerkt of samengewerkt wordt en met wie er wordt samengewerkt**

De kinderen kunnen op de weektaak zien of werk zelfstandig gemaakt wordt, of dat ze samen kunnen werken met een of meerdere klasgenoten.

- **Waar er gewerkt wordt**

De kinderen zijn vrij om te wisselen van werkplek, mits de situatie het toelaat. Wij werken in de groepen met groepstafels en individuele plekken. De opstelling maakt het samenwerken in de groepen eenvoudiger. Er is ruimte op de leerpleinen om samen te werken en er zijn stilteplekken in de klas aanwezig. Wanneer de kinderen buiten de klas werken, maken ze gebruik van een ganghesje (groep 1 en 2) of van een halpas.

Huishoudelijke taken:

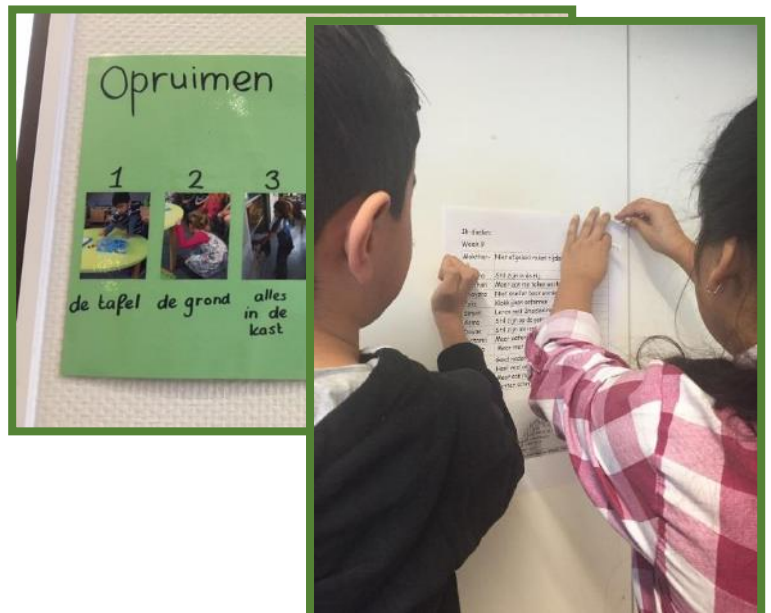
Alle kinderen krijgen een taak waar zij verantwoordelijk voor zijn. Op die manier leren we kinderen dat ze verantwoordelijk zijn voor de (leer)omgeving. De taken hangen inzichtelijk in de klassen en worden aan het einde van de dag uitgevoerd. Een aantal taken zullen meerdere malen per dag uitgevoerd worden. De kinderen krijgen verschillende taken per jaar. De huishoudelijke taken worden altijd met een maatje uitgevoerd.

Zelfcorrectie:

Wij vinden het belangrijk dat kinderen zelfcorrigerend werken. Iedere dag vindt er zelfevaluatie plaats met behulp van smileys en/of pictogrammen. Dit gebeurt in alle groepen op de dag- en weektaak. Steeds wordt de koppeling gemaakt tussen de weektaak en de te behalen (ik-)doelen. Het ingeleverde werk wordt regelmatig nagekeken. Vanaf groep 3 kijken de kinderen zelf het werk na. Kinderen krijgen direct feedback op het gemaakte werk en hoeven niet te wachten totdat de leerkracht het nakijkt en teruggeeft. Het kind ziet zo direct welke fouten er ontstaan en zal zich afvragen hoe de fout is ontstaan. Het kind krijgen zo inzicht in wat ze zelf kunnen en waar ze hulp bij moeten vragen. Tevens is het zichtbaar wat er wel goed gemaakt is. Dit zal zelfvertrouwen geven in het verdere proces van het werk. De leerkracht heeft de taak om deze vaardigheden aan te leren.

Doelen stellen:

De kinderen stellen zelf doelen en schrijven deze op de weektaak. De kinderen bedenken een ik-doel waaraan ze voor een bepaalde tijd aan gaan werken. De ik-doelen zijn schoolbreed gekoppeld aan de thema's van de Vreedzame school. De ik-doelen zijn voor twee leerjaren geformuleerd. De kinderen kiezen aan welk ik-doel ze nog willen werken.

De gehele school werkt dus op hetzelfde moment aan bepaalde ik-doelen. De ik-doelen zijn zichtbaar in de klas en op de weektaak.

In de kleuterbouw bepaald de leerkracht aan welk ik-doel er gewerkt wordt door de kinderen. Dit noemen we het klassendoel.

Ook bedenken de kinderen een periodedoel die de komende tijd centraal staat. Dit doel wordt door de kinderen zelf gekozen in samenwerking met de leerkracht. Het periodedoel is voor een bepaalde periode.

De kinderen krijgen de tijd om te werken aan de gestelde doelen. Tijdens het portfoliogesprek worden de doelen besproken en worden er nieuwe doelen gesteld voor de nieuwe periode.

Oplossen van conflicten:

Kinderen op de Spaarndammerhout zijn verantwoordelijk voor het oplossen van hun eigen conflicten. De leerkracht kan de kinderen begeleiden bij het oplossen van conflicten. De kinderen kunnen ook hulp inroepen van medekinderen (mediatoren).

Portfolio gesprekken:

Op de Spaarndammerhout werken wij met een portfolio. De kinderen bereiden zelf het portfolio gesprek voor dat met de ouders gevoerd wordt. De leerkracht is tijdens dit gesprek de coach en begeleid de kinderen. De kinderen bepalen zelf wat voor werk er in het portfolio gaat en geven feedback op het gemaakte werk doormiddel van reflectiestempels.

Naast de reflectie op het gemaakte werk, reflecteren de kinderen ook op de persoonlijke ontwikkeling, de ik-doelen waar ze aan gewerkt hebben. Het portfolio is momenteel in ontwikkeling en gaat er schooljaar 2017-2018 anders uitzien.

4.2 Leerkrachtniveau

De dag- en weektaken zijn een belangrijk onderdeel van het kader dat de leerkracht de kinderen biedt om hun eigen leerproces vorm te geven. De leerkracht zorgt ervoor dat het voor alle kinderen duidelijk is wat er van hem of haar verwacht wordt. Dit gebeurt naast de weektaak o.a. door het inzichtelijk maken van de leerdoelen en de leertijd d.m.v. het kwartiertjesrooster.

De leerkrachten bieden het werk op niveau aan zodat de kinderen zelfstandig aan het werk kunnen. De leerkracht houdt tijdens het geven van instructie rekening met de verschillende niveaus in de groep. Op de weektaak wordt aangegeven of een kind deel moet nemen aan de instructie. Als dit niet het geval is, kan het kind er zelf voor kiezen om mee te doen, maar het kan er ook voor kiezen om zelfstandig aan het werk te gaan. De leerkracht maakt hierover afspraken met de kinderen.

De leerkracht maakt afspraken met de kinderen over het gebruik van de ruimtes op school.

De leerkracht volgt iedere leerling zowel cognitief als sociaal-emotioneel en zorgt ervoor dat de bevindingen gerapporteerd worden in het leerlingvolgsystemen. De leeropbrengsten worden door de leerkrachten geanalyseerd. Daarop volgen interventies. De leerkrachten op de Spaarndammerhout gaan hierover in gesprek met de kinderen.

Tevens zijn alle leerkrachten actief in projectgroepen en dopgroepen. Zij zorgen dat ze de gemaakte afspraken nakomen en inzet tonen tijdens de vergaderingen.

4.3 Schoolniveau:

De ontwikkeling ligt niet alleen bij de leerkrachten en de kinderen maar wordt ook bredere betrokken naar het schoolniveau. Het team ontwikkelt zich voortdurend op het gebied van (Dalton)onderwijs. Iedere leerkracht heeft verschillende taken om uit te voeren en draagt hiervoor de verantwoordelijkheid. Wij vinden het belangrijk dat er een prettige werkcultuur ontwikkeld is waardoor het mogelijk is om bij elkaar in de groep te komen kijken en hulp te vragen. Ook leerkrachten leren om verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor het gebouw.

Hoofdstuk 5 Samenwerken

Er is een verschil tussen 'samen werken' en 'samenwerken'

Wanneer kinderen zelf aan een opdracht werken, elkaar helpen en rekening houden met elkaar, noemen we dat samen werken. Tijdens het werken houden ze rekening met elkaar en helpen elkaar als dit mogelijk is. Ze voelen zich verantwoordelijk voor de werksfeer in de groep. Ze zijn gewend om hulp te vragen aan elkaar en elkaar hulp te bieden als hierom gevraagd wordt.

Tijdens het zelfstandig werken geeft de leerkracht de verantwoordelijkheid aan de kinderen. De leerkracht zelf neemt een coachende rol op zich en begeleidt en helpt kinderen daar waar nodig is. De kinderen helpen elkaar ook bij problemen op sociaal vlak. De lessen van de Vreedzame School helpen bij het oplossen van deze problemen. Ze worden gestimuleerd om problemen in eerste instantie zelf op te lossen.

Onder samenwerken verstaan wij het ook daadwerkelijk samenwerken aan een opdracht om tot een goed en eenzijdig resultaat te komen. Van ieder kind wordt tijdens dit proces dezelfde inzet, betrokkenheid en verantwoordelijkheid verwacht. Bij deze vorm van werken is het samenwerken het uiteindelijke doel van de opdracht. Vanaf de kleuters wordt er al uitgebreid aandacht besteed aan

het leren samenwerken. Wij vinden het belangrijk dat kinderen kunnen samenwerken en van elkaar leren op alle niveaus.

5.1 Leerling niveau

De kinderen op de Spaarndammerhout krijgen elke dag de gelegenheid om te oefenen aan en om beter te worden in de samenwerkingsvaardigheid. Dit doen we onder andere door te werken met maatjes. Vanaf groep 1 werk je samen met een maatje. Je bent samen verantwoordelijk voor een opruim- of schoonmaak taakje in de klas. Ook kiezen de maatjes 1 keer per week een spelletje uit dat ze samen gaan spelen tijdens de inloop. Maatjestaken lopen door tot en met groep 8. De leerkracht zorgt ervoor dat de maatjes regelmatig wisselen. Wij vinden het belangrijk dat met zo veel mogelijk verschillende kinderen leren samenwerken.

De Spaarndammerhout is een Vreedzame school. Vanaf groep 1 werken wij met deze methode. De Vreedzame school wil de bijdrage van scholen aan burgerschapsvorming combineren met en integreren in een structureel aanbod van de sociaal emotionele ontwikkeling of sociale competentie. Zo wordt burgerschapsvorming niet iets wat er weer bij komt, maar een logisch onderdeel van wat een kerntaak is van de school: zorgen voor een goed pedagogisch klimaat waarin kinderen de sociale en emotionele vaardigheden leren die zij nodig hebben in de maatschappij, waarin kinderen op een prettige en veilige manier samen spelen en leren. Dit houdt in dat kinderen vanaf groep 1 leren om op een bepaalde manier met elkaar te praten, conflicten samen op te lossen en zich in te leven in elkaar.

Samenwerken gebeurt op verschillende manieren: met een maatje, met een zelfgekozen kind, in groepjes (coöperatief) en groeps-doorbroken.

Tevens hebben wij als school meerdere momenten waarop we met de gehele school groep doorbroken werken tijdens een circuit. Iedere leerkracht biedt een activiteit aan waar de kinderen zich voor in kunnen schrijven. De oudere kinderen zijn verantwoordelijk voor de jongere en gezamenlijk nemen zij deel aan de activiteit.

Het evalueren van de samenwerkingsvaardigheden vinden wij erg belangrijk. Er wordt meerdere malen per week geëvalueerd op het samenwerken. Er wordt gevraagd hoe het samenwerken ging, wat er beter kan en er worden doelen gesteld voor een volgende keer. Het samenwerken bevordert de sfeer in de klassen en zorgt ervoor dat de kinderen sociale vaardigheden ontwikkelen.

Naast het samenwerken in de groepen werken we ook met het samen buiten de groep. De kinderen van groep 7/8 begeleiden de kinderen van groep 1/2 regelmatig bij een uitstapje of een activiteit. De vakleerkrachten integreren de kernwaarde 'samenwerken' ook in hun onderwijs.

5.2 Leerkrachtniveau

Voordat de kinderen kunnen samenwerken is het belangrijk dat de kinderen de juiste sociale vaardigheden aangeboden krijgen door de leerkracht. Dit gebeurt op de Spaarndammerhout met behulp van de Vreedzame school, een methode die aan het begin van het schooljaar twee weken lang elke dag ingezet wordt. Ook wordt door het volgen van deze lessen een pedagogisch veilig klimaat geschept. Er worden afspraken gemaakt over samenwerken met de kinderen en tussen de kinderen onderling.

De leerkracht zorgt dat de momenten van samenwerken zichtbaar zijn op de weektaak. De weektaak wordt, indien mogelijk, samen met de collega van de parallelgroep gemaakt. Er wordt in iedere groep samengewerkt op verschillende manieren en niveaus. Na het samenwerken wordt er in de groep

geëvalueerd op het proces. Er wordt samen gekeken naar de mogelijkheden en de leerkracht stimuleert en motiveert het samenwerken waar nodig.

De leerkracht kiest per maand de maatjes, of de kinderen doen dit zelf. Het doel hiervan is dat kinderen op alle niveaus met elkaar leren samenwerken. Ook leren de kinderen elkaar beter kennen door met elkaar samen te werken. Dat komt het positieve klimaat binnen de school ten goede.

5.3 Schoolniveau

Binnen het team wordt op verschillende manieren samengewerkt. Naast, met het team te praten over inhoudelijke onderwerpen, wordt er op groepsniveau en in de bouwen overleg gevoerd. De weektaak wordt in overleg voorbereid. Vergaderingen en studiedagen worden door directie, ib en leerkrachten voorbereid.

Binnen de school bestaan werkgroepen die werken aan de daltonontwikkeling binnen de school. Ook werken leerkrachten samen in commissies die de kunst-, cultuur-, en feestdagen voorbereiden.

Op schoolniveau wordt er tevens veel samengewerkt door ouders en door ouders en leerkrachten. Er zijn veel ouderinitiatieven in de school. Er vindt geregeld een lunch plaats die georganiseerd wordt door en voor ouders. Ook zijn er veel ouders te vinden in de verschillende werkgroepen. Zij werken dan nauw samen met de leerkrachten om bijvoorbeeld het Sinterklaas- of het Kerstfeest voor te bereiden. In de MR werken ouders en leerkrachten samen en buigen ze zich over het schoolbeleid. Naast de samenwerking binnen onze eigen school, is er ook samenwerking tussen de verschillende organisaties in het gebouw. Er zijn geregeld vergaderingen of activiteiten waarbij beide scholen samen komen of waarbij verschillende bouwen samen afspraken maken. Ook is er samenwerking met de voorschool.

Hoofdstuk 6 Reflectie

Reflectie en evaluatie spelen een belangrijke rol op de Spaarndammerhout. De kinderen en de leerkracht kijken terug op het proces en kunnen eigen handelen aanpassen. Doelen worden aangepast of bijgesteld. Beide worden bewust van het eigen leerproces en door hier steeds op te reflecteren ontstaat eigenaarschap.

6.1 Leerling niveau:

In alle groepen wordt aandacht besteed aan evalueren. De taak wordt in groep 1 tot en met 3 geëvalueerd door middel van smileys. In de groepen 4 tot en met 8 schrijven de kinderen op de weektaak hoe het werken gegaan is en wat er beter of anders kan een volgende keer. Op de weektaak is ruimte om (persoonlijke) leerdoelen te stellen en deze te evalueren. Dit gaat met behulp van de leerkracht.

Vanaf de kleuters wordt er na een activiteit of aan het eind van een dag(deel) geëvalueerd. Dit gaat vaak klassikaal met de reflectiebal, of met behulp van een reflectierups/thermometer.

Reflectiemomenten vinden ook plaats in gesprek met individuele kinderen, in kleine groepjes of klassikaal. De kinderen leren reflecteren op opbrengsten en op persoonlijke doelen. De kinderen leren om te vertellen wat er goed ging en wáárom dit goed ging. Dit werkt ook andersom zo, wanneer dingen minder goed gaat. Samen wordt besproken wat er een volgende keer anders zou kunnen. Afspraken kunnen genoteerd worden op bepaalde plekken in de klas of op de weektaak.

Op de Spaarndammerhout worden kind gesprekken gevoerd. Deze gesprekken worden gevoerd in een portfolio periode en vinden twee keer per jaar plaats. Tijdens dit gesprek blikt het kind met de

leerkracht terug op een periode en worden er leerdoelen opgesteld voor een volgende periode. Uiteindelijk willen wij dat deze kind gesprekken vaker en portfolio ongebonden plaatsvinden.

Wij werken op school in alle klassen met een reflectiebal. Op de bal staan verschillende reflectievragen en bij de groepen 1,2 en 3 pictogrammen. De leerkracht reflecteert meerdere keren per dag met behulp van de reflectiebal. De kinderen kunnen ook in hun eigen groepje reflecteren door de bal te gebruiken.

6.2 Leerkrachtniveau:

Iedere leerkracht op de Spaarndammerhout plant regelmatig reflectiemomenten in. Er wordt gereflecteerd op het eigen handelen n.a.v. een les, een probleem, gebeurtenis of taak. Leerkrachten voeren reflectiegesprekken met de eigen kinderen, maar kunnen ook in gesprek gaan met een collega, de directie, de ib-er of met ouders. De leerkracht evalueert op zichzelf en op de inrichting van de klas en de inhoud van onderwijs met behulp van een door de Spaarndammerhout opgestelde kijkwijzer.

6.3 Schoolniveau:

Als school maken wij gebruik van de op maat gemaakte kijkwijzer. De Dalton coördinatoren gaan op klassenbezoek bij de leerkrachten en bespreken de kijkwijzer. Uiteindelijk willen we leerkrachten bij elkaar op bezoek laten gaan. Naar aanleiding van deze bezoeken kunnen ontwikkelpunten ontstaan die meegenomen worden naar de volgende periode. Deze ontwikkelpunten gelden voor het gehele team en worden dan besproken tijdens een teamvergadering.

Als school bezoeken wij geregeld andere Daltonscholen om te kijken waar wij staan in onze ontwikkeling. Tijdens studiedagen wordt er aandacht besteed aan Dalton en reflecteren wij op hoe het nu gaat en wat de aandachtspunten zijn voor de komende periode.

6.4 portfolio – eigenaarschap en persoonlijke ontwikkeling:

Het portfolio heeft een belangrijke rol op Spaarndammerhout. Wij willen dat kinderen eigenaar worden van het leerproces en zich ontwikkelen op persoonlijk gebied en op binnen de leerstof. Dit kan volgens ons niet als er uiteindelijk een rapport wordt gegeven, ingevuld door de leerkracht, waar het kind geen invulling aan mag en kan geven.

Het portfolio geeft, in tegenstelling tot een rapport, een mooi overzicht van hoé het kind tot leren komt. Welke stappen er worden ondernomen. Ook is er ruimte voor de persoonlijke ontwikkeling, iets dat wij heel belangrijk vinden in het proces om te komen tot de mens zonder vrees.

In alle groepen werken we met het portfolio. Voor het portfolio stellen de kinderen periodedoelen. Samen met de leerkracht bereiden de kinderen de portfolio-gesprekken voor. Er worden periodedoelen en ik-doelen gesteld, voor zowel de persoonlijke als onderwijsontwikkeling. Dit gebeurt tijdens een leerling-gesprek. De gesprekkencyclus op de Spaarndammerhout ziet er als volgt uit:

In de eerste maand na de zomervakantie worden de ouders, die al een schoolgaand kind hadden voor de vakantie, uitgenodigd voor een startgesprek. Dit gesprek wordt gevoerd door ouders, kinderen en leerkracht. Doelen voor aankomend schooljaar worden opgesteld en belangrijke zaken worden vermeld. Daarna volgen er twee portfoliogesprekken, in november en in maart, waarbij de kinderen vanaf groep 1 aanwezig zijn. De kinderen presenteren het portfolio aan ouders tijdens een gesprek dat van tevoren is voorbereid met de leerkracht. In juni wordt afgesloten met een eindgesprek. Ook hierbij zijn de kinderen aanwezig. Het portfolio speelt een kleinere rol, er wordt

met name gekeken naar volgend schooljaar. Welke doelen wil het kind graag bereiken in een volgende groep?

Ouders van nieuwe kinderen worden 3 weken na de start uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek. Tijdens dit gesprek maken ouders kennis met de leerkracht, de school en de afspraken en worden er praktische zaken besproken die belangrijk zijn voor het welbevinden van de leerling.

Nieuwe ouders: kennismakingsgesprek

Augustus: startgesprek met het kind

November & maart: portfoliogesprek waarbij kinderen deelnemen

Juni of juli: eindgesprek waarbij kinderen deelnemen

Ouders zijn verder altijd welkom om een extra gesprek aan te vragen met de leerkracht.

De ik-doelen op persoonlijke ontwikkeling worden in het portfolio opgenomen, evenals een stukje dit-ben-ik, waarbij de kinderen de gelegenheid krijgen om wat persoonlijke informatie aan het portfolio toe te voegen.

Verder wordt er werk in het portfolio opgenomen, dat voorzien is van een stukje evaluatie op proces door de kinderen zelf. Het leerling-gesprek wordt toegevoegd en de leerkracht schrijft zelf nog een kort stukje over de leerling. Eigenlijk vat dit samen wat er tijdens het portfoliogesprek aan bod komt. De leerkrachten gaan in op samenwerken, zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en werkhouding, cognitieve vaardigheden en waar nodig op een stukje gedrag. Achter het verslag van de leerkracht komen de CITO-scores van de leerling.

Ook wordt bewegingsonderwijs opgenomen in het portfolio. We maken gebruik van de beweegrups vanaf groep 1. De leerkracht bewegingsonderwijs onderzoekt momenteel hoe zij daltononderwijs in de gymlessen kan integreren. Tijdens de gymlessen stellen de kinderen doelen tijdens het beoefenen van verschillende onderdelen. De onderdelen zijn verdeeld in verschillende niveaus. Elk onderdeel bestaat uit vier niveaus. De leerkracht kijkt samen met de kinderen welk niveau behaald is. De vakjes worden

het jaar krijgen beweegrups in

vervolgens ingekleurd. Om de kinderen een nieuwe hun portfoliomap.

6.4.1. van het

Momenteel is

Ontwikkeling portfolio

het team van de Spaarndammerhout bezig

om de inhoud van het portfolio te veranderen, om het meer aan te laten sluiten op de wensen van het team. Tijdens een teamvergadering hebben we samen besproken over welke punten uit het portfolio wij tevreden zijn. Ook hebben we verbeterpunten opgesteld. De volgende verbeterpunten zijn opgesteld:

- De lay-out van het portfolio moet anders. Leerkrachten geven aan dat het portfolio momenteel niet duidelijk genoeg is qua indeling. Ook moet er een toelichting komen voor de tabbladen, zodat ouders goed weten wat het doel is van dat onderdeel in het portfolio.
- We zouden graag de dit-ben-ik bladen aanpassen
- Er moeten heldere en duidelijke afspraken komen over het aantal werkjes dat in het portfolio komen en de momenten waarop kinderen werk kunnen uitkiezen. De voorkeur gaat uit naar drie werkjes per portfolioperiode.
- De leerling-gesprekken zien we graag gecombineerd met de Zien! Vragenlijst.
- Het formulier leerling-gesprekken zien we graag gecombineerd met het verslag van de leerkracht. Ook gym en muziek moeten een plek krijgen op dit formulier.
- In het portfolio willen we graag een compliment of een stukje reflectie opnemen van een klasgenoot/klasgenoten en de ouders van de leerling.
- Per portfolio een ik-doel op persoonlijkheidsontwikkeling centraal stellen met de kinderen, hierop reflecteren tijdens het portfoliogesprek.
- Een formulier ontwikkelen waarop ook ruimte is voor een doel, een plan en een terugkoppeling.
- Doelen zichtbaar maken in de klas.
- Frequentie van de portfoliogesprekken. Sommige leerkrachten ervaren de mate van gesprek als veel. Kan het portfoliogesprek in november een keuzemoment worden?
- Kunnen de oudere kinderen een tutorrol invullen tijdens het invullen van een portfolio?
- Kan er in groep 7 een ambitiegesprek plaatsvinden i.p.v. een leerling-gesprek?

Als deze verbeterpunten en vragen moeten leiden tot een portfolio waar de kinderen meer eigenaarschap voor voelen. Het portfolio moet het hele jaar door 'leven', niet alleen op de momenten voor de gesprekken plaatsvinden. De coördinatoren gaan samen met de dopgroep ik-doelen aan het werk om het portfolio te ontwikkelen. Dit gebeurt in schooljaar 17-18. Het schooljaar daarop, 18-19, moet het vernieuwde portfolio in gebruik genomen worden.

Hoofdstuk 7. Effectiviteit en doelmatigheid

Wij vinden het op de Spaarndammerhout belangrijk dat de kinderen een taak op maat krijgen. Op die manier kunnen de kinderen werken aan hun eigen doelen en kan de leertijd effectief gebruikt worden. De leerkracht heeft de taak om de leeromgeving efficiënt in te richten en de instructies op maat te geven.

7.1 Leerling niveau:

Het juist inrichten van de klas vinden wij belangrijk. Kinderen moeten materialen kunnen pakken en weer opbergen. In iedere groep is een inleverbak/la te vinden. Kinderen leveren het gemaakte werk, nagekeken, in. In de groepen 3 t/m 8 is een instructietafel aanwezig en iedere groep heeft een rol kruk. De leerkrachten maken gebruik van verschillende hulpmiddelen om zoveel mogelijk effectieve leertijd te creëren. Hulpmiddelen die gebruikt worden zijn onder andere: het stoplicht, de hulpblokjes en de bloemenketting.

De weektaak en het kwartiertjesrooster op het bord geeft de kinderen meer inzicht in de doelen die behaald moeten worden. Op de weektaak staan de verschillende doelen vermeld. De doelen hangen tevens in de klas aan de doelenmuur. Dit zijn de doelen die gelden voor een bepaalde periode. Op de weektaak is ook ruimte voor persoonlijke doelen, periodedoelen en ik-doelen. Deze doelen worden opgesteld door de kinderen, vaak in overleg met de leerkracht. Deze doelen passen bij de persoonlijke ontwikkeling van het kind.

Op de weektaak kunnen de kinderen zien hoe de opdracht verwerkt kan worden, zelfstandig of samen. Vanaf groep drie wordt er gewerkt met een kwartiertjesrooster. De tijd waarin er geen instructies of klassikale activiteiten gepland staan, is daltontijd. De kinderen mogen in deze tijd werken aan de weektaak. Vanaf groep 3 leren de kinderen om deze dalton-tijd efficiënt te gebruiken. Daarnaast leren ze wat ze kunnen doen als ze 'klaar' zijn, zodat er geen tijd verloten hoeft te gaan aan wachten op de leerkracht.

De kinderen zijn vrij om te wisselen van plek, mits de situatie het toelaat. Wij werken in de groepen met groepstafels en individuele tafels. Er is ruimte op de leerpleinen om samen te werken en er zijn stilte plekken in de klas aanwezig.

7.2 Leerkrachtniveau:

Wij vinden het belangrijk dat de leerkrachten instructie op maat geven. Tijdens de instructie dient er gedifferentieerd te worden om zo aan te sluiten bij de verschillende niveaus. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende coöperatieve werkvormen, maatjeswerk, keuzewerk, (activerende) instructies, duo-lezen en afwisseling in de les.

Waar nodig wordt gebruik gemaakt van een eigen leerlijn en de inzet van aanvullend materiaal.

Vanaf groep 1 hanteren we diverse vormen van instructie:

- **Basisinstructie:** uitleg van nieuwe lesstof/opdrachten
- **Verlengde instructie:** sommigen kinderen krijgen verlengde instructie aan de instructietafel of individueel op hun eigen plek.
- **Individuele instructie:** sommigen kinderen hebben een eigen leerlijn of verrijkingsstof

Niet alle kinderen hoeven deel te nemen aan de instructie. Wanneer een kind denkt geen instructie nodig te hebben, maakt hij of zij de les zelfstandig. Als de leerkracht vindt dat het kind mee moet

doen met de instructie, staat dit op de weektaak of gebeurt dit in overleg. Omdat wij werken met een kwartiertjesrooster, is het voor de kinderen en de leerkracht zichtbaar hoe veel lestijd er is en hoe deze lestijd wordt ingevuld. De leerkracht geeft les op maat, de instructies vinden niet allemaal klassikaal plaats, er wordt ook instructie gegeven aan kleinere groepen kinderen. Daarnaast heeft de leerkracht tijd voor hulpvragen van kinderen.

Het keuzewerk zal kinderen nog meer stimuleren bij het behalen van de doelen. Wij trachten keuzewerk helemaal op poten te hebben in het schooljaar 2018-2019.

De leerresultaten van de kinderen worden door de leerkracht goed in de gaten gehouden door te reflecteren en analyseren. De toetsen worden geregeld met de kinderen besproken om de kinderen inzicht te geven van de behaalde resultaten en bij het helpen van doelen stellen. De leerkracht past de verschillende niveaugroepen regelmatig aan in de groepsplannen. De verschillende niveaus worden in de klas opgehangen zodat kinderen zelf ook op de hoogte zijn van hun niveau. Ze weten met welke instructie ze mee moeten of kunnen doen. Indien nodig wordt er een handelingsplan opgesteld op het gebied van leer- en of gedragsproblemen. Dit gaat uiteraard in overleg met de IB-er en de ouder(s).

De leerkracht zelf kan werken aan leerdoelen door individuele scholing, team scholing, samenwerking met collega's binnen de school en binnen de stichting. Tijdens de gesprekscyclus kunnen doelen besproken worden voor de komende periode.

In iedere groep op de Spaarndammerhout wordt het taakspel gespeeld. De leerkrachten zijn gediplomeerd in het spelen van taakspel.

Taakspel is een methode die tijdens taktijd gespeeld kan worden ter bevordering van de taakgerichte werksfeer en de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Kinderen zitten in tafelgroepjes, deze groepjes hebben een (door de kinderen bedachte) naam. Ieder groepje heeft een poster aan de muur waarop de beloningen gespaard kunnen worden. Als de gehele groep een beloning verdient dan besluit de groep welke dat is. Dit kunnen week- of maandbeloningen zijn. Leerkrachten geven positieve en mondelinge feedback tijdens de blokjesronde, negatieve feedback wordt slechts gemarkeerd door het wegpakken van een kaartje van het tafelgroepje.

7.3 Schoolniveau:

Het Daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Er wordt kritisch gekeken naar de methodes en de manier van lesgeven. Bij de aanschaf van nieuwe methodes wordt rekening gehouden met de Daltonprincipes.

Vrijheid/Verantwoordelijkheid	7/8	5/6a	5/6b	OPMERKINGEN
Kinderen mogen zelf hulpvragen stellen en kunnen hier zelfstandig mee om gaan.	x	x	x	
Er zijn geometrische werkplakaten i.v.m. tekenen voor stilbewerk, samenwerken, instructie, computerwerk.	x	x	x	Standaardfoto's worden direct afgevoerd om samen te werken.
Er wordt gebruik gemaakt van het internet (hand omhoog).			x	Lernende inzet gebruik van een klasje als middel om zelf te werken. Bij Minke kwam het met een de actie.
De leerlingen mogen buiten de klas een werkplakaten zoeken om te werken als daar een mogelijkheid is (met een beha).			x	Duidelijk zichtbaar in 5/6a -- afpakken op de wand. Kan dit in de andere groepen ook? (afpakken van daar ook het einde of iets anders?)
KEUZEWERK				
Keuzewerk is een vast onderdeel van de taak, kinderen mogen een bepaald moment kiezen wat ze gaan doen.	7	7	7	7/8 kan ik niet vinden op de weektaak
In de taak is ruimte gemaakt om te werken aan een zelfgekozen doel.	x	x	x	Oranje 7/8 gebruikt een aantal boeken om andere werkblok. Dit een van die werkblok is er mogelijkheid tot maar het wordt niet ingevuld door de kinderen.
De leerlingen mogen zelf aangeven wat ze willen leren (werkplakaten e.d.).			x	Zichtbaar in 5/6a, met zichtbaar in andere groepen. Is weer met of het kan worden waart.
TELFONIEERTE				
De leerlingen kijken samen eind groep 3 zelf hun werk na. Hoe hoger de groep, hoe meer ze zelf na mogen kijken.	x	x	x	Jaak, in groep 7/8 is er een heel mooi groepje voor.
Leerkracht kijkt stevigeropdragen ook na.	x	x	x	Afpakken duidelijk zichtbaar in 5/6a, 7/8. Ook in groep 5/6 ruimte maken voor een 'volgboek'.
VERANTWOORDELIJHEID VOOR KLAS, SCHOOL, SAMENWERKING				
Er wordt gewerkt met taken, iedere leerlingen heeft een individuele taak voor een bepaalde periode.	7	x	x	In 5/6 duidelijk de taken op het bord 5/6 op de weektaak, in 7/8 niet zichtbaar.
Leerlingen en leerkrachten laten hun werkplakaten binnen en buiten de klas netjes achter.	x	x	x	Oranje 5/6 beide netjes en ruig! 7/8, netjes katten en het bureau, maar de camera zijn heel erg vol. Wat is er echt belangrijk om op te

De weektaak en de geplande instructies dragen bij aan de optimale leertijd. De ruimtes binnen de school worden zo efficiënt mogelijk benut. In de groepen 3 t/m 8 staat een instructietafel, waar mogelijk zijn er stilteplekken en er kunnen werkplekken gekozen worden in leerpleinen en gangen. Middelen waar we gebruik van maken zijn: aanvullend lesmateriaal, keuzemateriaal, koptelefoons, Daltonblokjes, stoplicht, teken voor uitgestelde aandacht en time-timers.

Wij hebben een kijkwijzer gemaakt voor de Spaarndammerhout om een doorgaande lijn te creëren en te behouden binnen de school. De leerkrachten kunnen deze kijkwijzer zelf gebruiken of collegiale consultatie met behulp van de kijkwijzer. Nieuwe collega's krijgen een duidelijk beeld van de werkwijze op de Spaarndammerhout.

De vakgroepen op de Spaarndammerhout zijn zelfsturend. De notulen worden met alle collega's gedeeld via SharePoint. Tevens worden de vakgroepen tijdens de teamvergaderingen besproken.

De school werkt met verschillende vrijwilligers. Deze vrijwilligers helpen en begeleiden kinderen op verschillende dagen en tijden.

Hoofdstuk 8 Borging – afspraken – de dalton coördinator

Het Daltononderwijs van een school laat zich slechts voor een deel vastleggen in afspraken. Het belangrijkste is en blijft altijd de leerkracht, 'Dalton ben je'. De houding van een Daltonleerkracht kenmerkt zich doordat de leerkracht kinderen stimuleert zelf oplossingen te zoeken. Hij/zij daagt de kinderen uit zelf na te denken. De kinderen leren om zelf werkvormen in te zetten die samenwerking bevorderen. De rol van de leerkracht is de rol van begeleider en hij/zij geeft de kinderen de mogelijkheid om zelf verantwoordelijkheid te dragen. De leerkracht heeft vertrouwen in de mogelijkheden van kinderen en investeert in een overzichtelijk, gestructureerd en gedifferentieerd aanbod van lesstof. Om dit voor elkaar te krijgen volgen alle leerkrachten het Daltonscholingstraject en worden er twee dalton coördinatoren opgeleid. Alle nieuwe leerkrachten zullen tevens de cursus moeten volgen tot Daltonleerkracht.

Iedere leerkracht werkt in een team en draagt actief bij aan alle voorbereidingen, uitwerkingen en ontwikkelingen binnen de school. We leren van en met elkaar en zijn samen verantwoordelijk voor de doorgaande lijn en de gestelde doelen. De kijkwijzer wordt ingezet en er vinden collegiale consultaties plaats. Tijdens de studiedagen en op teamvergaderingen vindt overleg en afstemming plaats. We bespreken en evalueren onze Daltonwerkwijze, maken nieuwe plannen en ontwikkelen een goede doorgaande lijn voor de kinderen en leerkrachten.

8.1 Dalton coördinator

Deze (Daco) is de eerst aanspreekbare persoon voor alle zaken die betrekking hebben op dalton. In eerste instantie houdt dat in: het bewaken van de kernwaarden samenwerken, zelfstandigheid, vrijheid en verantwoordelijkheid, reflectie.

Daarbij is de Dalton coördinator medeverantwoordelijk voor de borging en de effectiviteit/doelmatigheid van het geheel. Daaronder valt ook het bewaken van o.a. de doorgaande lijn

Positie in de organisatie

- De Dalton coördinator is een leerkracht met een speciale taak;
- De dalton coördinator heeft regelmatig overleg met de directie;
- De Dalton coördinator is het aanspreekpunt Dalton binnen de school;

Bevoegdheden en taken, de Dalton coördinator ....

- .. Heeft de bevoegdheid om een extra Daltonvergadering buiten het vastgestelde vergaderrooster uit te schrijven
- ... bereidt Daltonvergaderingen voor en zit deze voor
- ... bewaakt het Daltongedachtegoed, bij ervaren leerkrachten en ook bij wisselingen van personeel.
- .... coacht/begeleidt nieuwe collega's en enthousiasmeert zittende collega's.
- .... brengt klassenbezoeken en voert klassenconsultaties m.b.v. de kijkwijzers uit.
- .... stuurt Daltonontwikkeling projecten aan.

- .... schrijft het Daltonbeleidsplan, evalueert en herziet dit en houdt het actueel.
- .... borgt een doorgaande lijn binnen de school en bewaakt deze.
- .... bereidt samen met het team de visitatie voor en heeft daarbij een coördinerende rol.
- .... zet adviezen van de visitatiecommissie om in ontwikkelingen.
- .... Ontplooit initiatieven om samen verbeterdoelen vast te stellen, onder andere n.a.v. de visitatieadviezen, maar ook op basis van nieuwe inzichten in de literatuur, nieuwe ontwikkelingen, een periodieke sterktezwakteanalyse.
- .... Brengt nieuwe kennis het team in, onderzoekt welke scholingen voor het team wenselijk zijn en verzorgt eventueel zelf of met collega's een jaarlijkse Daltonstudiedag.
- ... onderhoudt contact met de Nederlandse Daltonvereniging, de HvA en andere Daltonscholen
- ... houdt overzicht over de Dalton regiodagen en zorgt dat de school vertegenwoordigd is op deze dagen.

Daltoncoördinatoren Femke van der Graaf en Minke van der Pal-Schuijt